

NYTT ETABLERINGSOMRÅDE I TORSBODA

2022-12-22

wsp

NYTT ETABLERINGSOMRÅDE I TORSBODA

Beräkningar av arbetsmarknadseffekter i
Sundsvallsregionen

KUND

Sundsvalls kommun

KONSULT

WSP Advisory

121 88 Stockholm-Globen

Besök: Arenavägen 7

Tel: +46 10-722 50 00

WSP Sverige AB

Org nr: 556057-4880

wsp.com

KONTAKTPERSONER

Per Lindberg, konsult inom regional utveckling

per.a.lindberg@wsp.com

INNEHÅLL

1	SAMMANFATTNING	4
2	INLEDNING	5
3	BERÄKNADE EFFEKTER AV EN STÖRRE ETablering I Sundsvallsregionen	6
3.1	INLEDNING	6
3.2	ALTERNATIVSCENARIO MED EN ELINTENSIV ETablering	6
3.3	EFFEKTER PÅ SYSSelsättning	9
3.4	OM SYSSelsättningsmultiplikatorn	12
3.5	EFFEKTER PÅ BRP	13
3.6	SKATTEEFFEKTER	14
3.7	ANDRA ICKE BERÄKNADE EFFEKTER	14
3.8	BOSTADSMARKNADEN	15
3.9	SAMMANFATTNING AV EFFEKTERNA	16
4	AVSLUTANDE KOMMENTAR	17
4.1	OM ETableringen genomförs	17
5	BILAGA 1	18
5.1	SCENARIER	18
5.2	BEFOLKNING PER KOMMUN	19
5.3	SYSSelsättning PER KOMMUN	21

1 SAMMANFATTNING

En elintensiv etablering vid industriparken i Torsboda skulle på sikt generera mellan 2 000-5 000 nya arbetstillfällen, beroende på scenario. Det ställer krav på att regionen kan erbjuda arbetskraft med rätt kompetens. Här finns ligger både möjligheterna och utmaningarna för Sundsvallsregionen. Det positiva är att man bevisligen ligger i en större region som av olika skäl är attraktiv för etableringen av den här typen av industrier, med tanke på Northvolts etablering i Skellefteå. Å andra sidan leder det till en konkurrens om arbetskraften och en risk för flaskhalsar i produktionen. Just flaskhalseffekter med avseende på arbetskraft och andra insatsvaror är något som den här typen av analys (input/output) inte kan modellera, eftersom den inte tar hänsyn till förändringar i priser (till exempel löner).

En elintensiv etablering i Torsboda (Timrå) likt den som beskrivs i rapporten eller andra framtida etableringar på etableringsområdet kommer kräva insatser från kommunens sida. Framförallt kommer den stora inflyttningen i de olika scenarierna att kräva ett ökat bostadsbyggande. Bostadsinvesteringar är därför exkluderade i den här analysen, eftersom det bygger på nya kommunala beslut och att det därför finns en poäng att inte föregå kommunens beslut i etableringsfrågor genom att bygga in dem i modellen. När flera energikrävande industrier etablerar sig i Norrland kommer dessutom en av de stora konkurrensfördelarna – god tillgång på energi – riskera att försvinna. En strategi för långsiktig energiförsörjning är därmed av största vikt.

I ljuset av ovan nämnda utmaningarna ger en översiktlig bedömning vid handen att följande områden bör utredas vidare.

- Långsiktig energiförsörjning för etableringar av energikrävande industrier.
- Bostadsförsörjning och effekt av ökad tillväxttakt.
- Kompetensförsörjning och eventuell omställning av befintliga arbetskraft.

2 INLEDNING

I den här rapporten presenteras resultaten för den regionalekonomiska beräkningen av en elintensiv etablering i Torsboda. Analysen har gjorts med hjälp av modellverktyget Regionalt analys- och prognosystem (Raps). Raps är det mest etablerade analysverktyget för att analysera effekter av chocker, som exempelvis en etablering av en ny fabrik, i den regionala ekonomin. Effekterna som beräknas i form av sysselsättnings-, BRP- och skatteeffekter beräknas uppstå i Sundsvallsregionen då det är den regionen som fått utgöra det geografiska området för beräkningarna. Vissa av beräkningarna är också nedbrutna på kommunal nivå.

3 BERÄKNADE EFFEKTER AV EN STÖRRE ETABLERING I SUNDSVALLSREGIONEN

3.1 INLEDNING

För att få en uppfattning om vilka regionalekonomiska effekter som kan uppstå i spåren av en etablering av elintensiv etablering har en kvantitativ beräkning gjorts. Detta är inte en prognos utan olika beräknade scenarier som syftar till att bidra till en ökad förståelse av effekterna på lite längre sikt.

Beräkningarna har gjorts med hjälp av modellverktyget Raps (Regionalt analys- och prognosystem). Raps är i grunden ett verktyg för regional planering. Systemet består av statistik och modeller för analyser och prognoser på kort och lång sikt. Modellen drivs av den efterfrågan som riktas mot regionens näringsliv i form av hushållens konsumtionen, näringslivets, hushållens och den offentliga sektorns investeringar, exportnettot och insatsleveranser mellan branscher. Tillsammans med kontinuerligt uppdaterad statistik, SCB:s demografiantaganden, långtidsutredningens antaganden om produktivitet utveckling per bransch och ett antal justerbara parametrar kan Raps användas för att skapa prognoser och alternativa scenarier på regionala nivå.¹

Det är möjligt att manuellt lägga in händelser i den regionala ekonomin i modellen som exempelvis en nyetablering i en specifik bransch. Genom modellsambanden kan därigenom såväl indirekta som inducerade effekter i ekonomin beräknas. Indirekta effekter omfattar den ökade efterfrågan i underleverantörsleden som uppstår vid en direktinvestering eller expansion inom en specifik bransch, medan inducerade effekter omfattar de följder som uppstår genom en generellt sett växande ekonomi, med högre lönesummor och efterfrågan inom direkt konsumerande tjänster och offentlig sektor. De inducerade effekterna kan inte särredovisas utan ingår i den följande redovisning i de indirekta effekterna.

Geografiskt har beräkningarna gjorts för Sundsvallsregionen som består av sex kommuner.² De effekter som beräknats är de som uppstår inom denna region. Ytterligare indirekta effekter kan antas uppstå även i andra delar av landet, men ingår inte i denna analys.

3.2 ALTERNATIVSCENARIO MED EN ELINTENSIV ETABLERING

Alternativscenariot bygger på ett positivt beslut om en etablering av en större elintensiv industrietablering i Torsboda i Timrå kommun. I beräkningarna antas att arbetet med att bygga fabriken påbörjas år 2024 och pågår fram till år 2028, vilket involverar upp till 2 500 anställda gästarbetare (siffrorna är baserade på etableringen av Northvolt i Skellefteå). Viss produktion beräknas komma igång 2025 år för att vara i full drift med 2 000 anställda från och med år 2027 i ett lågscenariot. I ett mellan- och högscenariot beräknas även effekten av större etablering med en full sysselsättningseffekt på 3 200 respektive 5 000 anställda år 2030. I byggnationsfasen antas 100 procent av arbetskraften pendla in till regionen och inte

¹ För ytterligare information om Raps-modellen se: <https://tillvaxtverket.se/statistik/regional-utveckling/regionalt-analys-och-prognosystem-raps/vad-ar-raps.html>

² Dessa kommuner är Nordanstig, Hudiksvall, Ånge, Timrå, Härnösand och Sundsvall.

folkbokföra sig i Sundsvallsregionen. Däremot kommer tillfälliga boenden att krävas, något som inte är medräknat i den ekonomiska modellen.

I lågscenariot har 25 procent av arbetskraften som åtgår för tillverkning av batterier antagits pendla in från utanför Sundsvallsregionen, medan resterande arbetskraft antas flytta in. I mellanscenariot beräknas 15 procent pendla och 85 procent flytta in till regionen. För motsvarande högscenariot har inpendlingen antagits vara 6 procent av den totala arbetskraften, vilket motsvarar det historiska pendlingsmönstret till branschen i regionen. 94 procent av arbetskraften har antagits flytta till regionen. Valet av alternativscenarier syftar till att visualisera en spännvidd av utvecklingen. Lågscenariot med 2000 anställda och en hög inpendling på 25 procent till ett högscenario där med 5000 anställda och en inpendling motsvarande dagens 6 procent till Sundsvallsregionen.

Medflyttare har beräknats till 1,7 personer per anställd i respektive scenario, utifrån att 2,7 personer är den genomsnittliga hushållsstorleken för anställda i tillverkningsindustrin i Sundsvallsregionen. Den totala inflyttnings fördelning med avseende på ålder, kön, utbildning och härkomst bestäms inom RAPS-modellen utifrån historiska flyttmönster och en modellberäknad efterfrågan på utbildningsgrupper på arbetsmarknaden. En tabell över de tre alternativscenarierna finns i Bilaga 1.

För att beräkna vilka effekter en satsning på en elitensiv etablering beräknas få har ett basscenario som beskriver en utveckling i Sundsvallsregionen enligt "business as usual", dvs utan etablering i Torsboda tagits fram. Basscenarioet är baserat på SCB:s befolkningsprognos för regionen. Därmed följer antalet inrikes och utrikes flyttningar till och från regionen de antaganden som gjorts av SCB.³ Kommunerna i Sundsvallsregionen har egna befolkningsprognoser med egna antaganden, uppdateringsfrekvens och prognoshorisont som kan skilja sig åt, därav utgör SCB:s befolkningsprognos basscenarioet.

Genom att i Raps modellera hur många sysselsatta av per bransch som åtgår vid bygget av och driften av fabriken för respektive år under perioden 2024–2030 kan de indirekta effekter som denna satsning genererar beräknas. Detta görs i Raps utifrån regionaliserade input-output tabeller vilka beskriver hur mycket insatsvaror produktionen inom en bransch kräver och från vilka branscher dessa tas. Därmed erhålls den framtida utveckling som beräknas genereras med en etablering i Torsboda, dvs. alternativ-scenariot.

Bas-scenarioet i Raps följer SCB:s befolkningsprognos, med en differens på högst ca 100 personer på regional nivå. För att bättre passa in med SCB:s prognos på kommunal nivå har dock befolkningstillväxten i respektive scenario adderats till SCB:s kommunala befolkningsprognos. Kommunala befolkningsprognoser återfinns i Bilaga 1. Befolkningstillväxten i respektive scenario har fördelats per kommun utifrån dagens pendlingsmönster till Timrå kommun, där Torsboda ligger, samt efter kommunernas befolkningsstorlek. Nordanstig, Hudiksvall och Ånge kommun har då tilldelats 3 procent vardera av befolkningstillväxten utifrån nuvarande pendling till Timrå om 1 till 2 procent per kommun. Timrå, Härnösand och Sundsvall som är beläget inom 30 minuter från Torsboda har tilldelats 11, 16 respektive 64 procent utifrån dagens befolkningsstorlek.

Den här rapporten beräknar effekterna av en etablering i Torsboda. Effekter av andra etableringar som t.ex. inom värtgasindustrin i Ånge är inte inkluderade i denna

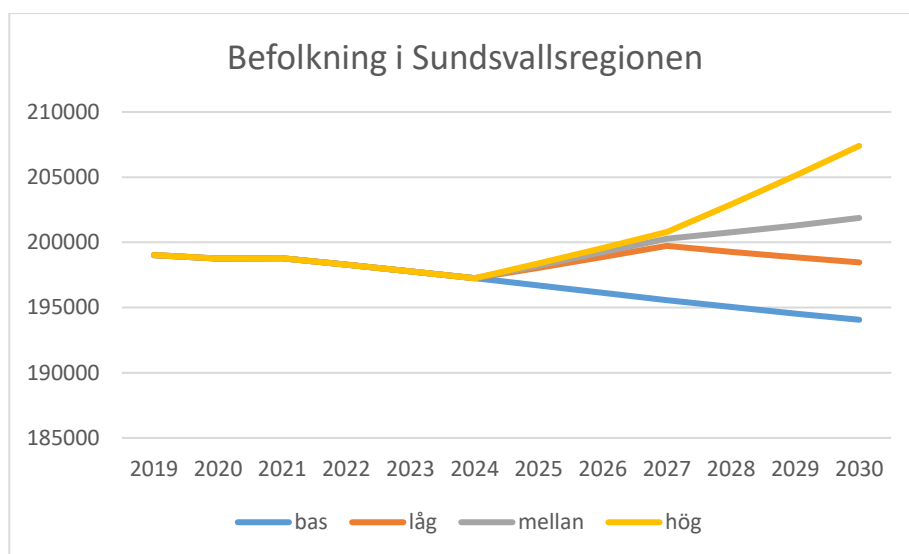
³ En viss differens till SCB:s prognos på ca +/- 100 personer kommer att återstå beroende på hur kalibreringen mot SCB:s prognos går till i Raps.

rapport. Rapporten ersätter inte kommunernas befolkningsprognoser utan syftar till att beskriva effekterna av en etablering i Torsboda.

Tabell 1 Befolkningsutveckling i bas- och alternativscenarier jämfört med SCB:s befolkningsprognos.

	Folkmängd 2021	Folkmängd 2030, SCB	Folkmängd lågscenario 2030, jmf med SCB	Folkmängd mellanscenario 2030, jmf med SCB	Folkmängd högscenario 2030, jmf med SCB
Sundsvallsregionen	198775	194070	+4450	+7900	+13350
Nordanstig	9480	9280	+150	+250	+400
Hudiksvall	37744	37212	+150	+250	+400
Ånge	9233	8663	+150	+250	+400
Timrå	17923	17119	+500	+900	+1500
Härnösand	25012	23922	+700	+1250	+2150
Sundsvall	99383	97874	+2800	+5000	+8500

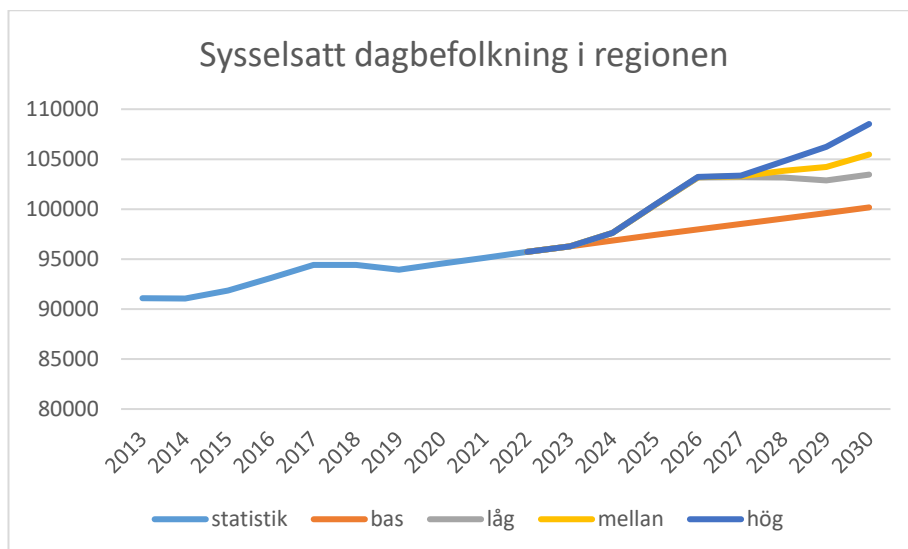
Figur 1: Befolkningsutveckling i bas- och alternativscenarier

Källa: SCB och beräkningar av WSP

I figuren nedan redovisas sysselsättningsutvecklingen i bas- respektive alternativscenarier i hela regionen för perioden fram till år 2030 samt den faktiska sysselsättningsutvecklingen under perioden 2019–2021. Sysselsättningsprognoser per kommun finns i bilaga 1 och är hämtade direkt från Raps modell för nedbrytning av prognosen på kommunnivå.

Figur 2: Sysselsättningsutveckling i bas- och alternativscenarier. (dagbefolkning)

Källa: SCB och beräkningar av WSP

3.3 EFFEKTER PÅ SYSSELSÄTTNING

De direkta effekterna på arbetsmarknaden är den sysselsättning som genereras av byggandet och driften av fabriken i Torsboda. Projektering och byggnation antas påbörjas år 2024 och pågå till år 2028, medan anläggningen gradvis tas i drift med ökande antal sysselsatta. Från år 2027 antas 2 000 personer årligen vara sysselsatta i anläggningen i lågscenariot. För mellan- respektive högscenariot antas dessutom 3 200 respektive 5 000 bli anställda inom samma bransch i anläggningen från och med 2030.

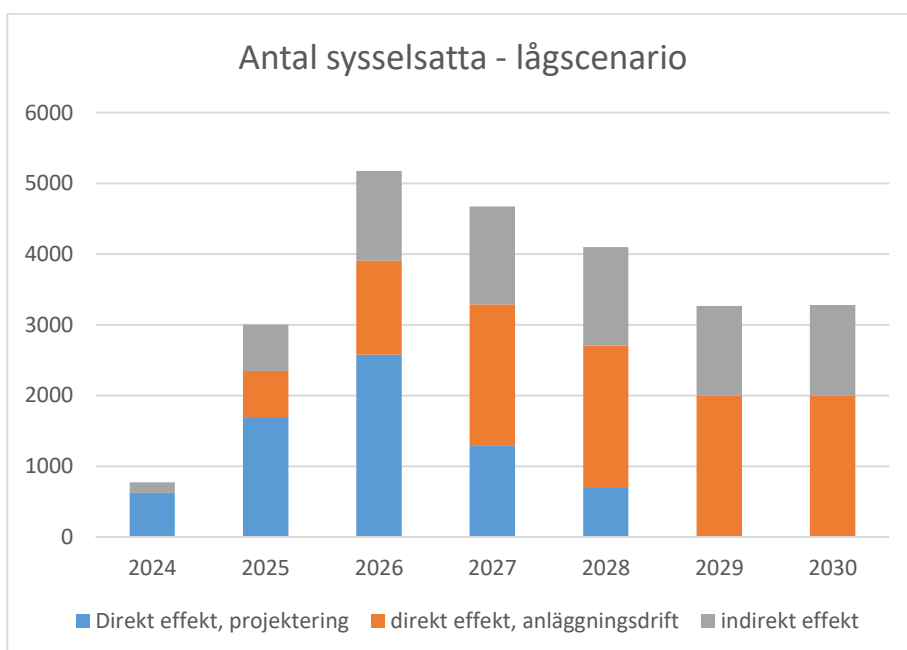
Dessa sysselsatta genererar indirekta effekter i form av underleverantörer och generellt ökade inkomster i regionen.

Sysselsättningsmultiplikatorn, dvs. hur många jobb som totalt genereras för varje direkt sysselsatt beräknas uppgå till ca 1,64/1,65/1,67 för låg-/mellan-/högsscenario när produktionen i fabriken är i full gång. Med andra ord beräknas varje sysselsatt i denna satsning ge upphov till ytterligare 0,64/0,65/0,67 jobb beroende på scenario. Skillnaderna i scenarierna drivs till stor del av skillnaderna i andelen som antas flytta respektive pendla till regionen. Ju större inflyttning, desto större indirekt effekt, vilket beror på att en ökad befolkning genererar en högre total efterfrågan i ekonomin. I ett scenario där inflyttningen är väsentligt lägre och endast motsvarar inpendlingen på 6 procent av det totala antalet anställda, uppgår multiplikatorn istället till 1,35 mot slutet av perioden. Den siffran motsvarar multiplikatorn i ett liknande scenario med motsvarande inflyttning som WSP gjort för Skövde kommun, där samma typ av elitensiv etablering analyserades.

Tabell 2: Sysselsättningsmultiplikator per år

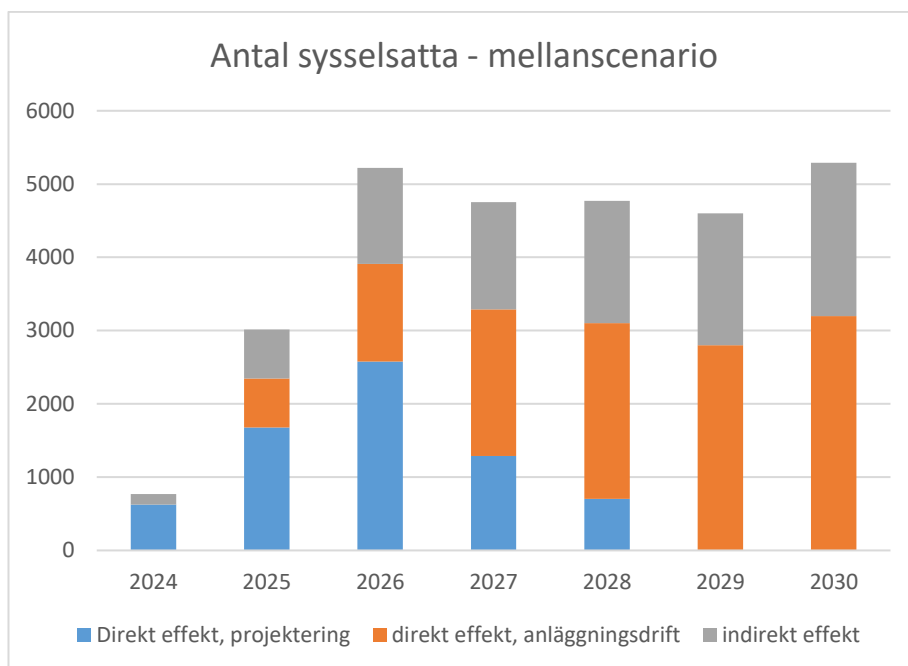
Scenario			
År	Låg	Mellan	Hög
2024	1,23	1,23	1,23
2025	1,28	1,29	1,29
2026	1,32	1,33	1,35
2027	1,42	1,44	1,47
2028	1,52	1,54	1,55
2029	1,63	1,64	1,65
2030	1,64	1,65	1,67

Figur 3: Direkt och indirekta sysselsättningseffekter i lågscenariot, år 2024–2030 (dagbefolkning).

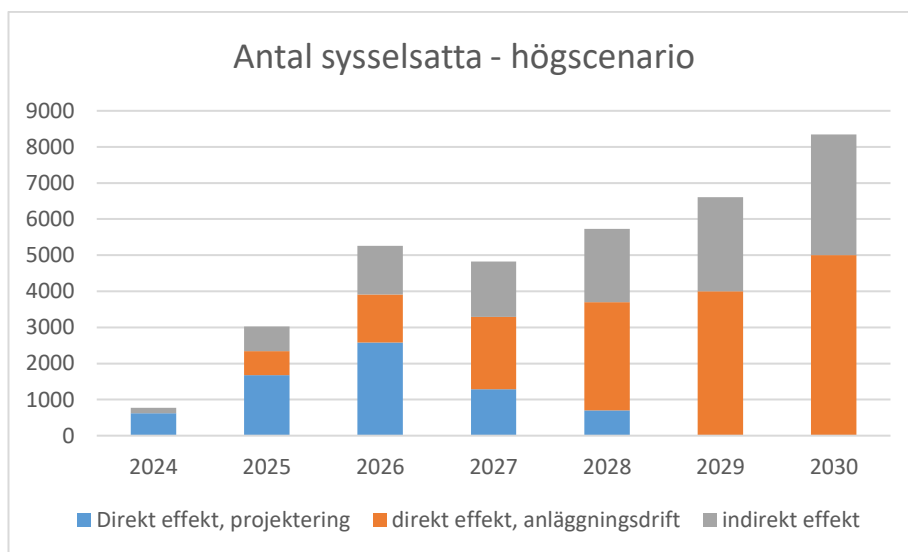
Källa: Beräkningar av WSP

Figur 4: Direkt och indirekta sysselsättningseffekter i mellanscenariot, år 2024–2030 (dagbefolkning).

Källa: Beräkningar av WSP

Figur 5: Direkt och indirekta sysselsättningseffekter i högscenariot, år 2024–2030 (dagbefolkning)

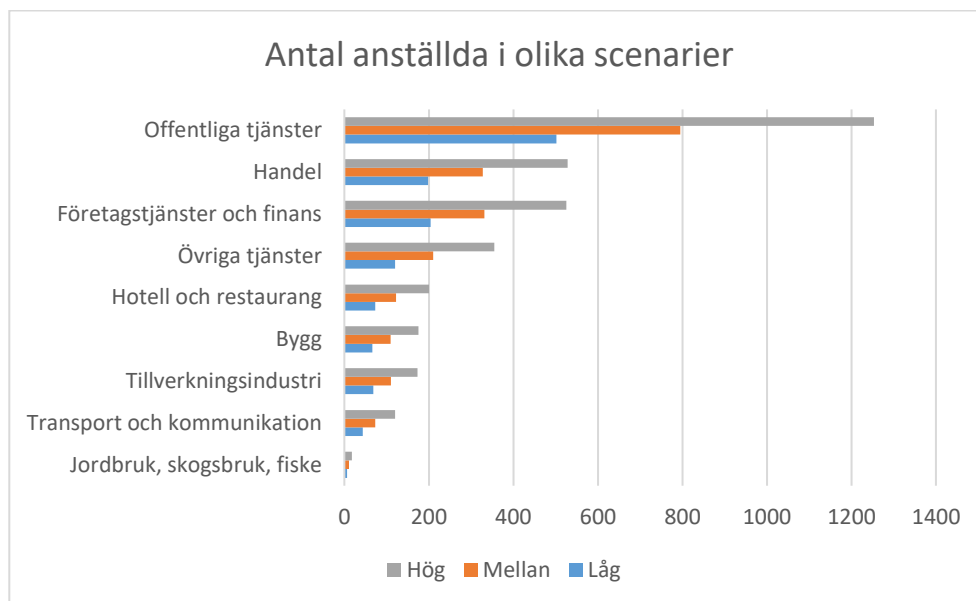

Källa: Beräkningar av WSP

De indirekta sysselsättningseffekterna fördelar sig på olika branscher. De största effekterna uppstår inom offentlig sektor och handel. Ökningen i offentliga tjänster beror på den ökade befolkning i alternativ-scenarierna, där effekten är som störst i högscenariot. Effekten på de offentliga tjänsterna kommer inte från en ökad efterfråga på lokalt producerade insatsvaror till fabriken, utan är en modellberäknad efterfråga på offentliga tjänster som skattas efter befolkningens sammansättning med avseende på bland annat ålder och kön. Här rekommenderas att kommunerna och regionen gör en egen kompletterande skattning av framtida kostnader för och

antalet anställda i offentliga sektor, utifrån mer precisa antaganden om kommunens befolkning och kostnader för vård, skola och förskola med mera.

Figur 6: Indirekta sysselsättningseffekter per branschaggregat

Källa: Beräkningar av WSP

3.4 OM SYSSELSÄTTNINGSMULTIPLIKATORN

Som redovisats ovan beräknas sysselsättningsmultiplikatorn för en satsning på en elintensiv etablering i Sundsvallsregionen uppgå till 1,65-1,75 beroende på scenario. Det innebär att för varje jobb som skapas i Torsboda genereras ytterligare 0,65-0,75 arbetstillfällen i form av ökad efterfrågan bland underleverantörer i regionen eller ökad konsumtion till följd av fler sysselsatta och en totalt sett högre inkomst i regionen.

Multiplikatorns storlek beror framförallt på två faktorer. Dels på regionens storlek, dels på vilken typ av bransch som den direkta effekten sker inom. Ju större region, desto större blir multiplikatoreffekten. Det beror på att det endast är de indirekta effekter som uppstår inom regionen som beräknas. Om exempelvis de insatsvaror som krävs inte kan erbjudas inom regionen till följd av att den bransch som tillverkar dessa insatsvaror inte förekommer i regionen måste varorna eller tjänsterna importeras till regionen vilket innebär att del av de indirekta effekterna uppstår utanför regionen.

Sysselsättningsmultiplikatorn varierar även mellan branscher. I branscher där värdet av insatsvarorna (svenska) är höga i förhållande till det totala produktionsvärdet blir multiplikatorn hög medan det motsatta gäller för branscher där värdet av insatsvarorna är låga relativt det totala produktionsvärdet.

Teknikföretagen publicerade år 2021 en rapport som med hjälp av en s.k. input/output-analys beräknade nationella sysselsättningsmultiplikatorer för ett antal industribranscher.⁴ På nationell nivå beräknas sysselsättnings-multiplikatorn för hela industrin (SNI 05–33) uppgå till 2,2. Sysselsättningsmultiplikatorn skiljer sig relativt

⁴ Den konkurrensutsatta sektorn mer än industrin – Teknikföretagens Input/Output-analys 2021, Teknikföretagen (2021).

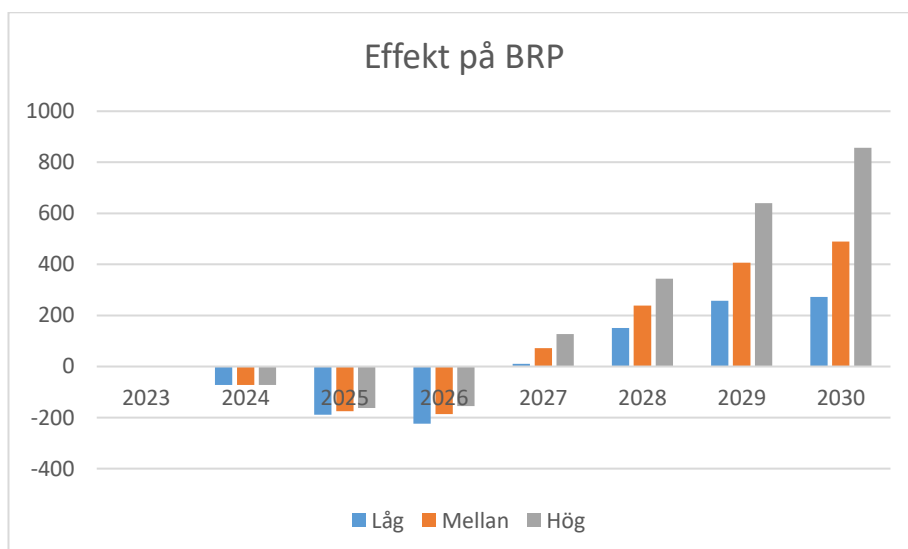
kraftigt mellan olika industrinäringar. För motorfordonsindustrin (SNI 29) beräknas multiplikatorn till 2,5 medan den endast uppgår till 1,6 för exempelvis metallvaruindustri (SNI 25) och gummi-och plastvaruindustri (SNI 22). För elmaskin- och elapparaturindustri (SNI 27) inom vilken battericellsproduktion faller beräknas den nationella sysselsättningsmultiplikatorn uppgå till 1,9.

Sysselsättningsmultiplikatorn som beräknats för en satsning på en battericellsfabrik eller dylik produktion i Sundsvallsregionen i denna rapport har beräknats med hjälp av Raps. Raps utgår från regionaliserade input/output-tabeller då indirekta effekter beräknas för en region. Den regionala sysselsättningsmultiplikatorn på 1,65-1,75 är lägre än de 1,9 som Teknikföretagen redovisar för motsvarande bransch (SNI 27 Elmaskin- och elapparaturindustri) nationellt. I ett scenario med mer modest inflyttning uppgår blir skillnaden mellan regional och nationell multiplikator större – 1,35 jämfört med 1,9. Att sysselsättningsmultiplikatorn blir lägre i en regional analys beror på att den beräknats för Sundsvallsregionen och att de indirekta effekter som beräknats endast är de som uppstår inom regionen.

3.5 EFFEKTER PÅ BRP

BRP står för bruttoregionalprodukt och är motsvarigheten till BNP från produktsidan, dvs. värdet av all produktion av varor och tjänster (förädlingsvärdet) i en region. Av figuren nedan framgår hur stora BRP-effekterna beräknas bli i alternativscenarierna jämfört med basscenariot för respektive år. Värt att notera är att BRP-effekten blir negativ under projekteringsfasen. Det beror på att all arbetskraft antas pendla in till regionen, vilket gör att de inducerade effekterna av en större efterfråga på kommunens varor och tjänster blir små. Samtidigt importeras en stor del av insatsvarorna till bygget till regionen, vilket gör att förädlingsvärdet som produceras inom regionen understiger värdet av importen. BRP-effekten torde här vara en underskattning under byggperioden, eftersom gästarbetarna i verkligheten antas bo i tillfälliga bostäder i regionen under vissa perioder, istället för utanför regionen som i modellen. I ett scenario där inpendlingen motsvarar den genomsnittliga inpendlingen till branschen i regionen (där en stor del av arbetskraften istället är lokal/inflyttad), blir istället BRP-effekten positiv även under etableringsfasen.

Figur 7: BRP-effekter (miljoner kronor), år 2024-2030

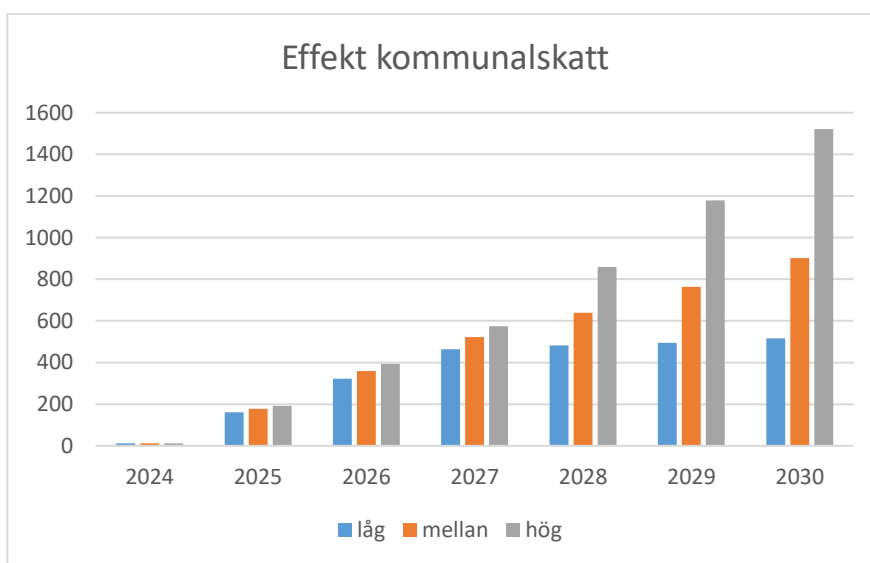

Källa: Beräkningar av WSP

3.6 SKATTEEFFEKTER

I och med att satsningen på en etablering i Torsboda genererar sysselsättning innebär det även att satsningen resulterar i skatteinkomster genom kommunal-skatten. Från det att fabriken antas var i full drift, år 2027, beräknas effekten på de kommunala skatteintäkterna i Sundsvallsregionen uppgå till mellan 500 miljoner och 1,8 miljarder kronor per år, beroende på scenario. Skatteintäkterna blir högre för varje år, främst beroende på produktivitetstillväxten i ekonomin. Dessa kommunala skatteeffekter uppstår i de kommuner i Sundsvallsregionen där de som beräknas sysselsättas till följd av satsningen bor. Hur stor andel av skatteeffekten som beräknas tillfalla en viss kommun är däremot mer osäkert att uppskatta.

Figur 8: Kommunala skatteeffekter (inklusive regionalskatt) i regionen (miljoner kronor), 2024–2030

Källa: Beräkningar av WSP

3.7 ANDRA ICKE BERÄKNADE EFFEKTER

I denna analys har de indirekta effekter som beräknas uppstå till följd av en satsning på en elintensiv etablering i Sundsvallsregionen beräknats. Dessa indirekta effekter uppstår till följd av att satsningen leder till ökad efterfrågan bland underleverantörer och att efterfrågan på varor och tjänster generellt ökar till följd av att den totala löneinkomsten i regionen ökar till följd av att fler blir sysselsatta.

En större industrietablering i Sundsvallsregionen kan generera ytterligare etableringar, antingen av utländska eller inhemska företag. Det kan finnas flera skäl till det, dels för att nya logistikkedjor uppstår vilket kan göra det lättare att få tag på vissa typer av material eller komponenter. Nya serviceföretag som stöttar uppförandet av fabriken eller servar verksamheten löpande kan även nyttjas av andra etableringar. Den kompetens som uppstår hos arbetskraften kan innebära möjligheter att rekrytera personal för andra företag som etablerar sig. Det kan även finnas markandsföringsvärden för företag att finnas i anslutning till fabriken.

Inom ekonomisk-geografisk forskning och andra relaterade discipliner, talar man idag bl.a. om *relatedness*. Med detta avses att vissa branscher naturligt har ett antal traditionella och direkta kopplingar, men också att det finns kopplingar som kanske inte är helt självklara. Det kan exempelvis handla om att en viss kompetens i en bransch också kan vara värdefull och efterfrågad i en helt annan. Det skulle exempelvis kunna handla om verksamheter som också arbetar med produkter med hög elektrisk spänning, kemiska processer eller elektronisk styrning.

Därför är det rimligt att anta att specialiserade verksamheter som ser en fördel med att finnas nära battericellsproduktion ser ett mervärde med att samlokalisera sig. Om detta händer kan något som liknar ett batteriproduktionskluster uppstå på sikt. Detta till följd av att Sundsvall i framtiden skulle ha en arbetskraft med en kompetens som företag efterfrågar och därmed se fördelar av att etablera sig i Sundsvall. Det här är delvis den möjliga utveckling som man försökt fånga upp i högscenariot.

I Skellefteå har andra företag etablerat sig till följd av den nya batterifabriken. Någon kartläggning av detta har inte gjorts inom ramen för detta uppdrag. Det mest långvariga exemplet finns i Reno, Nevada där flera teknikföretag har etablerat sig efter att Teslas gigafabrik anlades.

Den potentiella klusterbildningen av liknanden produktion har dock en nedsida också. Mer lönsam produktion i fabriken konkurrerar ut etablerad tillverkningsindustri i regionen genom att erbjuda högre löner i konkurrens om arbetskraften och göra produktionen i andra liknanden branscher mindre lönsam.⁵ Sådana effekter på andra branscher är inte inräknade i analysen eftersom en input/output-analys typiskt sett antar att en nyetablering tillsammans med de indirekta ekonomiska effekter de ger alltid tas från lediga resurser i ekonomin, eller resurser utifrån regionen. Det finns alltså ingen substitutionseffekt med i beräkningarna som till exempel att en bransch växer på en annans bekostnad.

3.8 BOSTADSMARKNADEN

I Raps beräknas bostadsbyggandet efter befolkningen enligt principen en bostad per hushåll (ungefär), vilket gör att bostadsbyggandet ökar när man antar en större inflyttning. Det extra bostadsbyggandet kommer sen att öka den totala investeringsvolymen i ekonomin, vilket i sin tur kommer öka efterfrågan på varor och tjänster i regionen (och därmed BRP, sysselsättning osv). De extra investeringarna i bostadsbyggande är dock något som kräver nya beslut i kommunerna med avseende på planering av mark och nybyggnation via allmännyttiga bostadsbolag etc. Genom att inkludera de extra bostadsinvesteringarna som krävs i modellen så bakas alltså kommunernas eget framtida agerande in i modellen på ett sätt som är metodologiskt problematiskt i förhållande till frågeställningen i den här rapporten.

Den extra positiva effekten som en inflyttning realistiskt sett har på investeringsvolymen i regionen via ökat bostadsbyggande har därför exkluderats i scenarierna. Istället har bostadsbyggandet i respektive scenario speglat det historiska bostadsbyggandet i regionen. Fördelen med det är att effekten av just etableringen av Torsboda har isolerats så gott det går. En sådan etablering kommer sen, via en ökad inflyttning, leda till behov av fler bostäder, något som kommunerna har att besluta om vid ett senare tillfälle. Nackdelen med det här tillvägagångssättet är att man målar upp scenerier som inte är så realistiska som möjligt, eftersom man antar en inflyttning utan ett ökat bostadsbestånd.

⁵ Se till exempel <https://www.arbetsvarlden.se/kamp-om-arbetskraft-nar-norra-sverige-ska-snabbefolkas/> för ett reportage om problematiken.

Motivet för att exkludera bostadsinvesteringar är i slutändan att den här scenarioanalysen ska utgöra ett beslutsunderlag för framtida kommunal planering, och att det därför finns en poäng i att beräkningarna är fria från implicita antaganden om framtida bostadsbyggande. Eftersom just tillgången på bostäder riskerar att bli en bromskloss för den regionala tillväxten är det en god idé att analysera det som en särskild utmaning.

Framtida behov av övrig kommunal service (som skola och sjukvård) är dock medräknat i modellen och förändras i takt med inflyttningen, med motivet att kommunen har begränsat arbågsrum när det gäller exempelvis dimensioneringen av antalet skolplatser. Att erbjuda en ytterligare elev en skolplats är inte ett nytt beslut på samma sätt som att planera ett nytt bostadsområde.

3.9 SAMMANFATTNING AV EFFEKTERNA

Beräkningarna har genomförts med hjälp av modellsystemet Raps. Ett alternativscenario baserat på en elintensiv etablering med 2 000-5 000 sysselsatta då produktionen är i full drift har jämförts med utvecklingen i ett basscenario som baseras på en framtida utveckling utan etableringen. Beräkningarna har genomförts för Sundsvallsregionen och de effekter som redovisats är de som uppstår inom denna region. Ytterligare effekter kan uppstå i övriga Sverige men fångas inte i denna analys.

Sammanfattningsvis kan effekterna summeras enligt följande:

- Etableringen i beräknas sysselsätta 2 000-5 000 personer från det att den tas i full drift (år 2027-2030). Utöver dessa tillkommer indirekta sysselsättningseffekter motsvarande nästan 1 200-3 300 personer beroende på scenario och inflyttning. Därmed beräknas en elintensiv etablering generera nästan 3 300-8 800 nya arbetstillfällen i regionen. Men redan under byggnationstiden uppstår vissa sysselsättningseffekter.
- Sysselsättningsmultiplikatorn beräknas mellan 2024-2030 uppgå till 1,65-1,75 beroende på scenario. Det innebär att för varje arbetstillfälle som skapas som en direkt effekt följd av satsningen skapas ytterligare 0,65-0,75 jobb som en indirekt effekt.
- De indirekta sysselsättningseffekterna uppstår i flera olika branscher. De största indirekta effekterna uppstår i offentlig sektor till följd av en stor antagen inflyttning, samt inom handel.
- Under perioden 2024-2030 uppgår BRP-effekten till ca 200-900 miljoner jämfört med basscenarioet, beroende på scenario och år.
- Utöver att satsningen på en elintensiv fabrik leder till ökad sysselsättning leder det även till positiva kommunala skatteeffekter i Sundsvallsregionen. Från det att produktionen är i full drift beräknas de kommunala skatteinkomsterna vara ca 500 miljoner till 1,7 miljarder kronor högre jämfört med utan en etablering i Torsboda, beroende på scenario.

4 AVSLUTANDE KOMMENTAR

En etablering av en elintensiv fabrik i Sundsvallsregionen skulle på sikt generera nästan 3 300-8 400 nya arbetstillfällen. Det ställer krav på att regionen kan erbjuda arbetskraft med rätt kompetens.

Mycket talar för att en större industrietablering likt den i Torsboda i kommer att dra till sig ytterligare etableringar. En tidigare studie som WSP gjort av effekter av Northvolt ett visar på att större satsningar kan generera ytterligare etableringar i form av specialiserade företag som behöver finnas nära battericellsproduktionen. På sikt finns även möjlighet att kompetensen som byggs i regionen leder till spin-off effekter, alltså att hela nya företag inom liknande nischer etablerar sig. I Reno, Nevada har flera teknikföretag etablerat sig efter etableringen av Teslas gigafabrik. Det finns markkapacitet för detta på etableringsområdet men övrig infrastruktur och tillgång på energi kan utgöra begränsningar för större kringetableringar. Även bristen och konkurrensen om arbetskraft kan utgöra ett hinder för tillväxten i regionen som helhet.

4.1 OM ETABLERINGEN GENOMFÖRS

För att en elintensiv etablering i Torsboda likt den som beskrivs i rapporten eller andra framtida etableringar, kommer insatser att behövas från kommunens sida. Därför finns det skäl att i ett tidigt skede kartlägga effekterna och behov inom andra områden, för att maximera nyttan med etableringen och begränsa effekterna på samhället i övrigt. En översiktlig bedömning ger vid handen att följande områden bör utredas.

- Långsiktig energiförsörjning utifrån de behov som etableringen kräver och hur detta överensstämmer med kommunens långsiktiga planering, exempelvis översiktsplan mm.
- Bostadsförsörjning behöver ses över vilket stor del beror på hur stor del av den behövda arbetskraften som redan finns i regionen, som antas pendla in respektive de som flyttar in.
- Kompetensförsörjning och eventuell stöttning med yrkesinriktade utbildningar. Eventuell omställning av befintlig arbetskraft eller kompetenshöjning av såväl tjänstemän som arbetare behöver analyseras ur ett storregionalt perspektiv.

Dessa frågor kan kommunen med fördel även arbeta med för att möjliggöra för framtida industrietableringar som drivs på av fordonsindustrins gröna omställning och den möjlighet som återindustrialiseringen av svensk industri kan ge.

5 BILAGA 1

5.1 SCENARIER

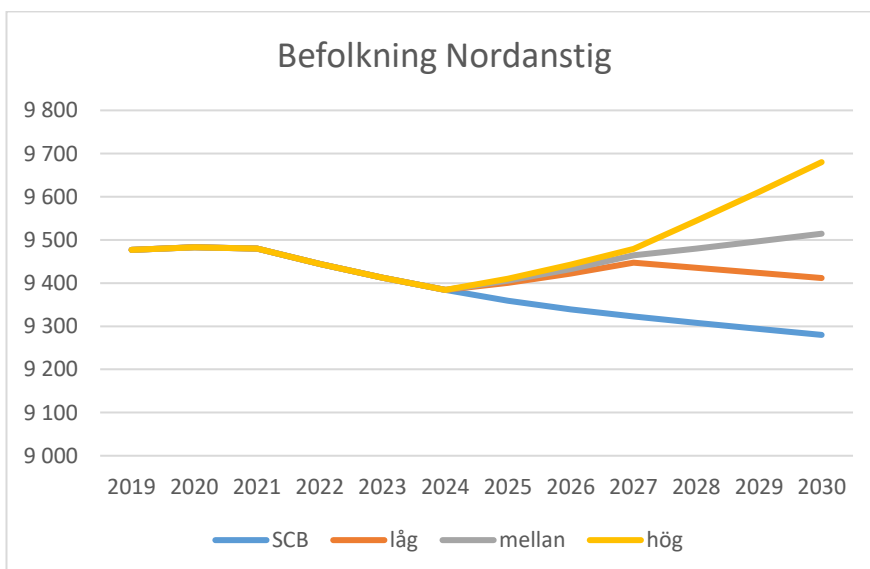
Projektering (finns med i alla scenarier)			
	Arbetsstillfällen	Inflyttade	Pendlare
2022			
2023			
2024	625	0	625
2025	1680	0	1680
2026	2579	0	2579
2027	1289	0	1289
2028	703	0	703

Anställda Torsboda Scenario LÅG				
År	Arbetsstillfällen	Inflyttade	Andel pendling	Antal pendlare
2022	0	0	25%	0
2023	0	0	25%	0
2024	0	0	25%	0
2025	666	1362	25%	167
2026	1332	2724	25%	333
2027	2000	4090	25%	500
2028	2000	4090	25%	500
2029	2000	4090	25%	500
2030	2000	4090	25%	500

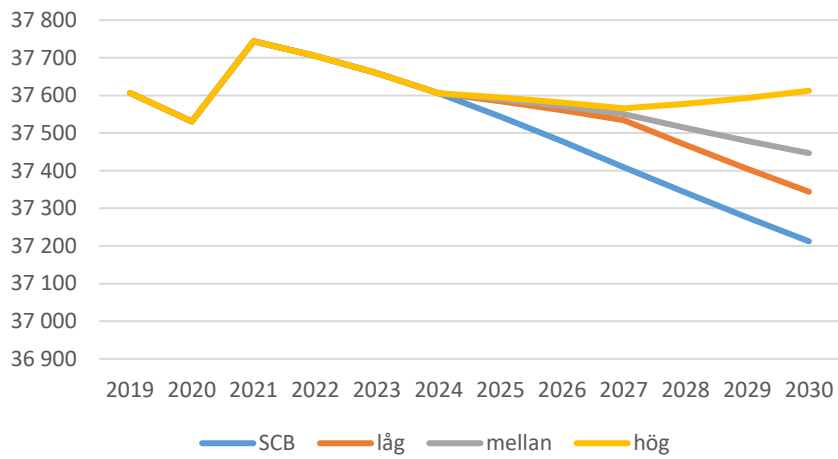
Anställda Torsboda Scenario MELLAN				
År	Arbetsstillfällen	Inflyttade	Andel pendling	Antal pendlare
2022	0	0	15%	0
2023	0	0	15%	0
2024	0	0	15%	0
2025	666	1543	15%	100
2026	1332	3087	15%	200
2027	2000	4635	15%	300
2028	2400	5562	15%	360
2029	2800	6489	15%	420
2030	3200	7416	15%	480

Anställda Torsboda Scenario HÖG				
År	Arbetsstillfällen	Inflyttade	Andel pendling	Antal pendling
2022	0	0	6%	0
2023	0	0	6%	0
2024	0	0	6%	0
2025	666	1707	6%	40
2026	1332	3414	6%	80
2027	2000	5126	6%	120
2028	3000	7688	6%	180
2029	4000	10251	6%	240
2030	5000	12813	6%	300

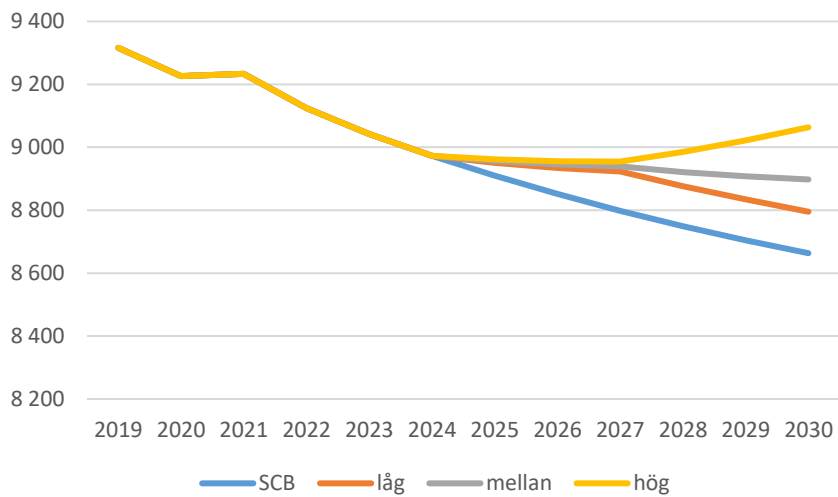
5.2 BEFOLKNING PER KOMMUN

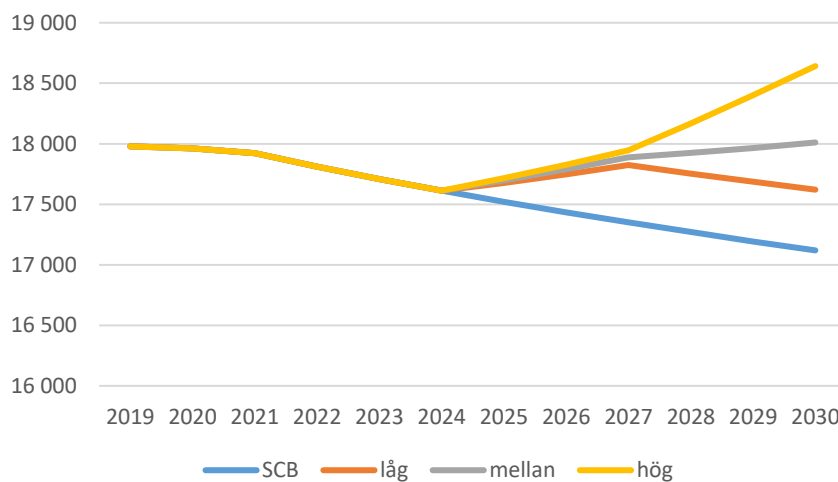
Befolkning Hudiksvall

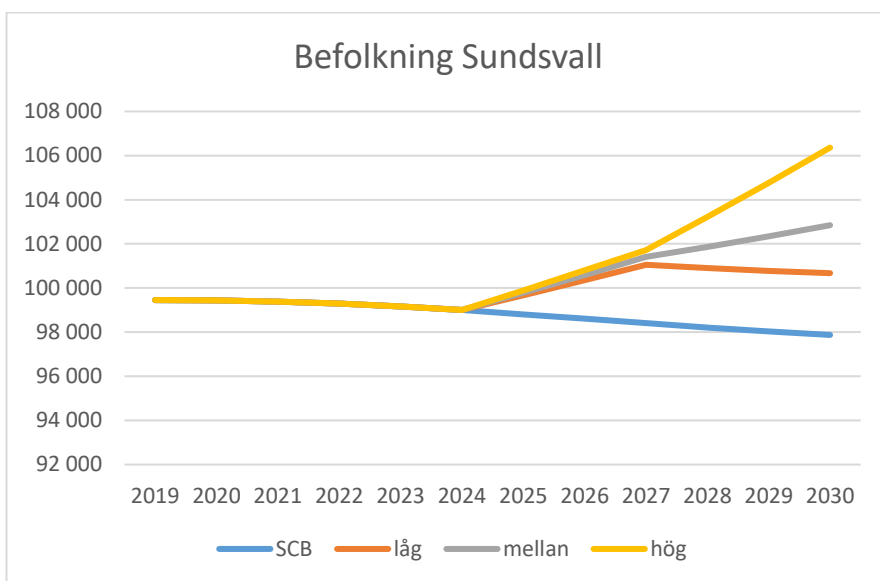
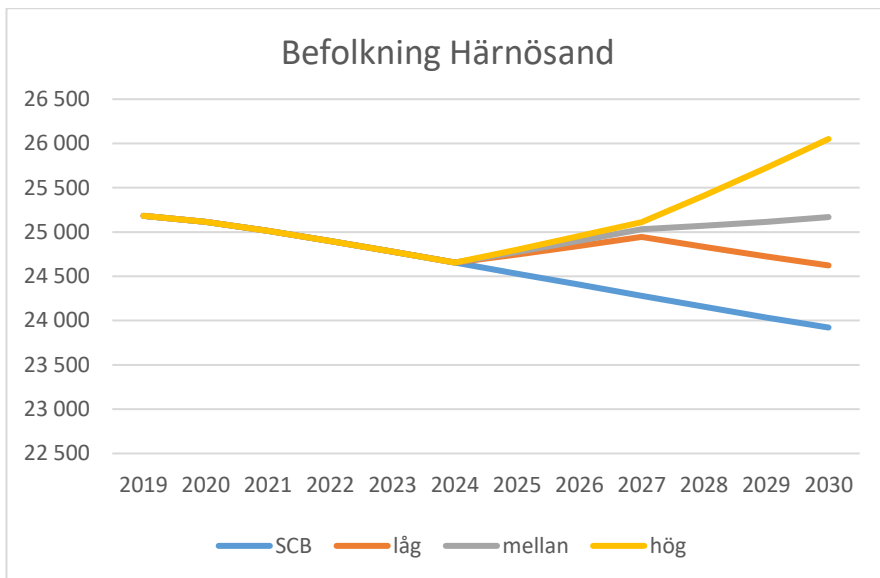

Befolkning Ånge

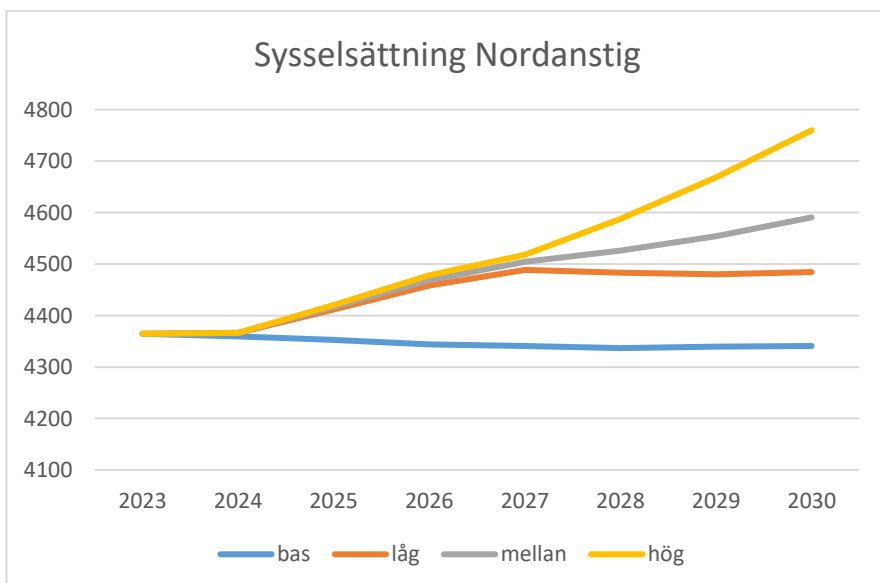

Befolkning Timrå

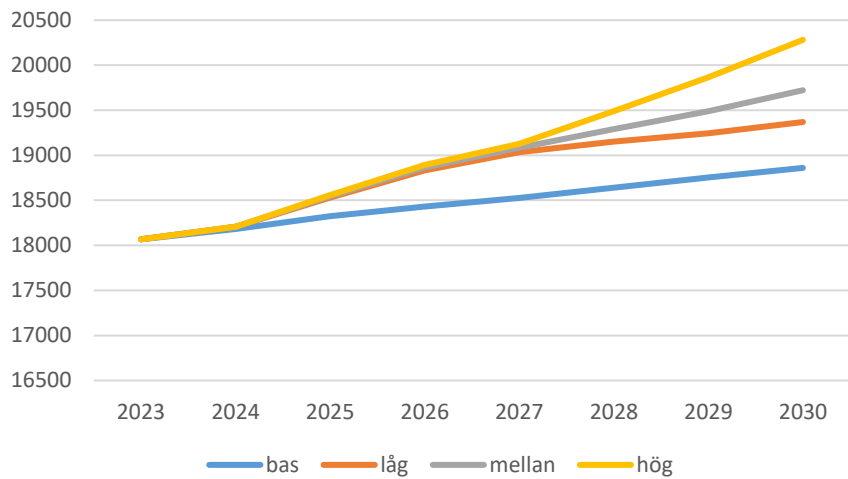

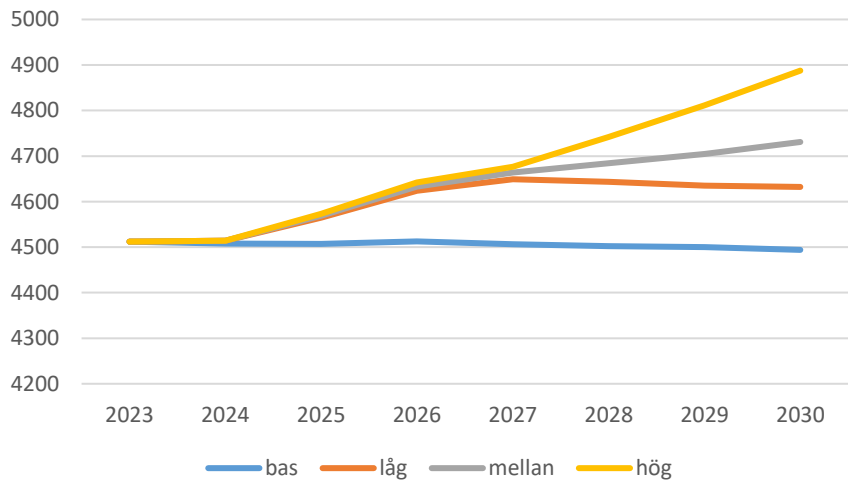
5.3 SYSSELSÄTTNING PER KOMMUN (NATTBEFOLKNING)

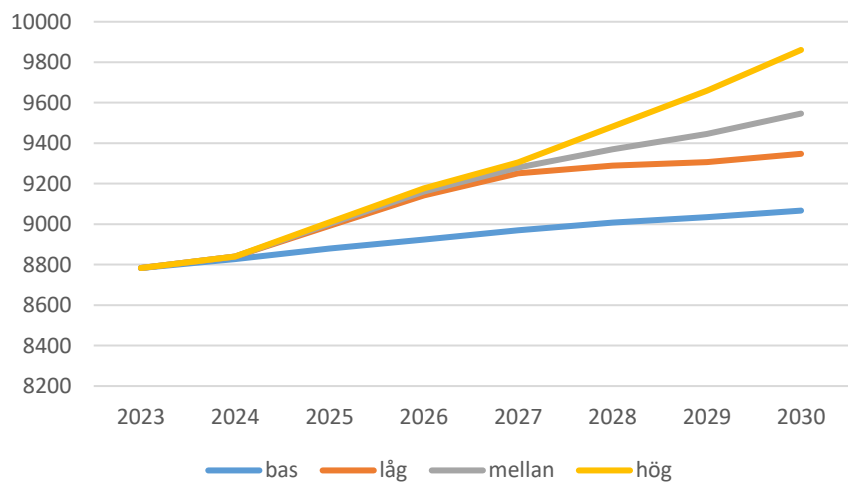
Sysselsättning Hudiksvall

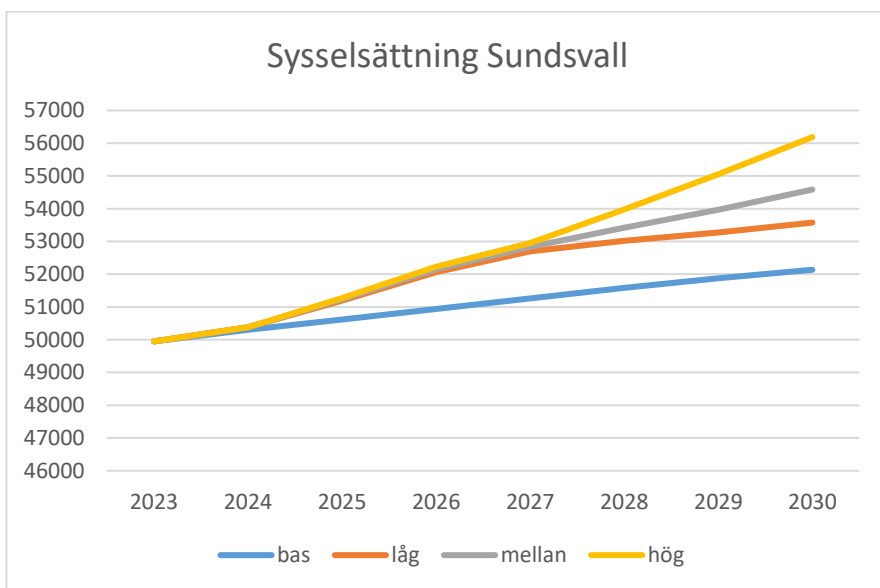
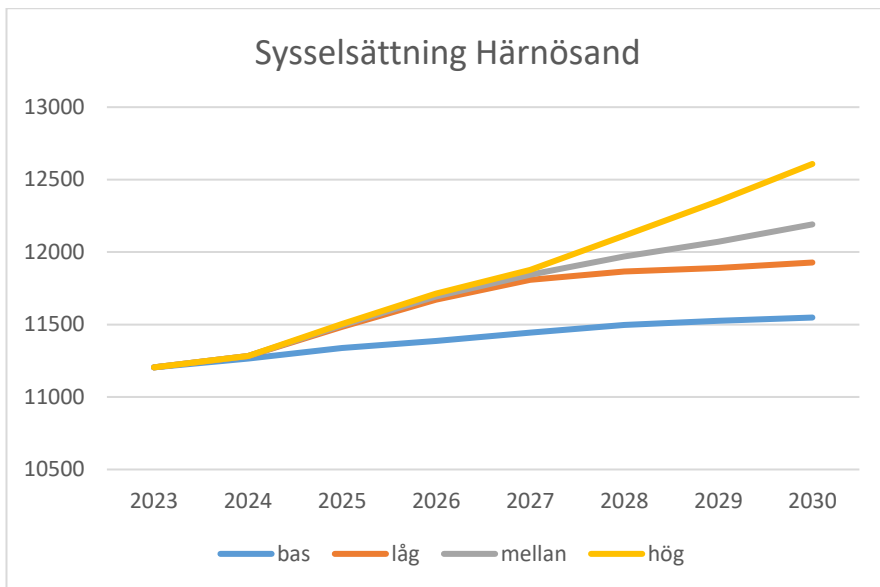

Sysselsättning Ånge

Sysselsättning Timrå

VI ÄR WSP

WSP är en av världens ledande rådgivare och konsultbolag inom samhällsutveckling. Med cirka 48 700 medarbetare i över 40 länder samlar vi experter inom analys och teknik, för att framtidssäkra världen.

Tillsammans med våra kunder tar vi fram innovativa lösningar för en mänsklig, trygg och välfungerande morgondag. Så tar vi ansvar för framtiden.

wsp.com

WSP Sverige AB

121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7

T: +46 10-722 50 00
Org nr: 556057-4880
wsp.com

